

DEVIZAS

#JUNGIAMOJI

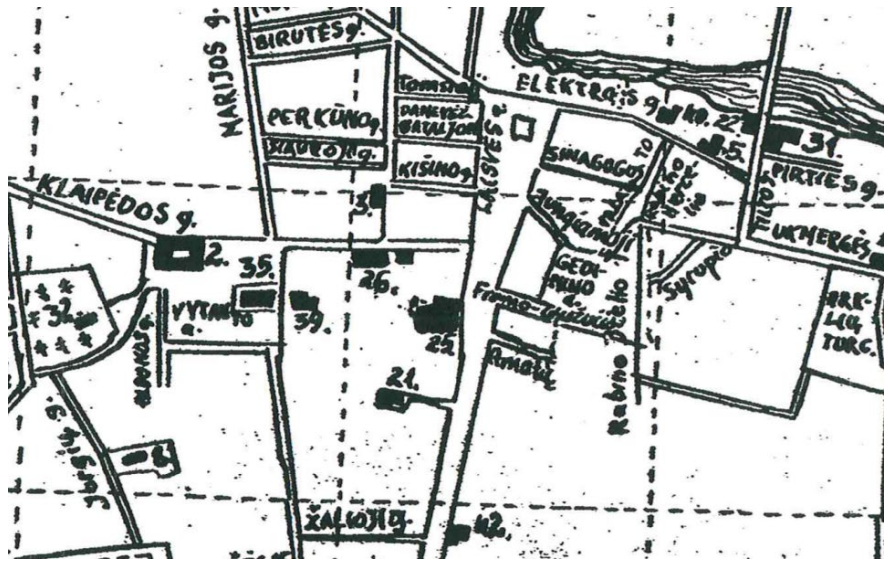
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

VIETOJ ĮVADO

Kaip knygos vertė gali slypėti labiau „tarp eilučių“, nei pačiame tekste, taip ir architektūra yra ne tik pastatai, bet ir audinys iš ryšių tarp jų.

Savanorių a. 3a adresu pažymėtas sklypas yra kone pačioje Panevėžio miesto širdyje, tačiau praradęs kokią nors vertingesnę funkciją dabartiniame miesto audinyje. Kadaisė buvęs dviejų miesto aikščių jungtyje, dabar sklypas yra palaiptiui vystyto kvartalo trūkstama dalis, palei išorines ribas leisianti užbaigti formuoti perimetrinį užstatymą.

Projekto realizavimo formai iškeliamą prioriteto dilema – ar prisiminti harmoningo, šiek tiek spontaniško istorinio audinio atstatymą, pasikliauti funkcijos viršenybės ir „fasadinės architektūros“ gatvės perimetre logika, ar vienu ypu spręsti visą vietovės problematikos kompleksą...

Panevėžio miesto plano ištrauka. 1929m. Inž. M. Stanevičius

ESAMA PADĖTIS

Projektuojamas pastatas yra istorinėje miesto dalyje, į Rytus nuo Laisvės aikštės. Sklypas yra istorinio užstatymo kaimynystėje, ribojančiame jį šiaurinėje dalyje, šalia autobusų stoties, Savanorių aikštės ir skvero, kurie yra rytinėje dalyje, bei ribojamas esamo užstatymo (daugiabučio gyvenamo namo) iš Šiaurės ir vidaus kiemo žalumos masyvo iš Vakarų.

Sklypo aplinka pastaruoju laikotarpiu išgyvena intensyvių pokyčių laikotarpį: baigiama tvarkyti Laisvės aikštę, numatoma atnaujinti autobusų stotis ir Savanorių skveras, kurių lokacijos pagal rengiamą projektą yra apkeičiamos vietomis.

Sklypas yra strategiškai patrauklioje miesto vietoje, su prieigose gerai išvystyta paslaugų bei viešo transporto infrastruktūra, tačiau padrika lokalia automobilių judėjimo organizavimo sistema.

UŽDUOTIS

Pasitelkus architektūros formavimo priemones, erdvinius sprendimus, reakciją į aplinką ir pagarbą jai, kurti vertes sklype, jo prieigose ir projektuojamame pastate, o taipogi užtikrinti projektavimo Užduotimi apibrėžtus tikslus.

Reflektuojant į besikeičiančio Panevėžio miesto veidą, formuoti šiuolaikišką, darnią aplinką kokybiškame viešų erdvių tinkle, kurio sudėtine dalimi yra nagrinėjama teritorija;

Reaguojant į jautrią istorinę aplinką, nekonkuruoti su pastarąja, būti grandimi. Rasti bendrų vardiklių tarp jos ir šalia esančių istorinei aplinkai kontrastuojančių objektų;

Atsižvelgiant į užduotas funkcines paskirtis, rasti sprendimą sugyventi pastarosioms šalia, viena kitos netrukdam bei neužgožiant.

JUNGIAMOJI (globali įtaka)

Nagrinėjama pastatui yra pateikta svarbi užduotis – užpildyti spragą miesto centrinėje dalyje, nebaigtame formuoti kvartale. Iš abiejų pastarojo šonų yra planuojamos arba jau įvykdytos gana stambios viešų erdvių transformacijos, kurių viena – Laisvės aikštė su gausia augmenija, kita – ruošiama atnaujinti autobusų stotis su „į žmones“ atgręžtu skveru, yra galingi traukos objektai su pilnavertėmis žaliomis zonomis, pritaikytomis jose pabūti ir pageidautina – netrukdomai pasiekti pėsčiomis. Net sprendiniai, kurių pagrindu šios zonos yra formuojamos, yra giminingos...

Miesto traukos objektai neretai reiškia poreikį turėti ryšį tarp jų. Ryšiai tarp poilsio zonų reiškia pasivaikščiojimo maršrutų ir kartu miesto matomumo atsiradimą. Belieka rasti būdą, kaip tą ryšį sukurti logišką ir būdingą vietai. Tačiau šįkart žodis „sukurti“ turėtų būti pakeistas į žodį „atkurti“. Istoriniuose žemėlapiuose iki pat pereinamo amžiaus vidurio, ši jungtis tarp miesto aikščių gyvavo. Atkurti JUNGIAMĄJĄ siūlome ir mes.

KIEMAS (lokali įtaka)

... Tačiau jungties formavimas per kvartalo vidinį kiemą turi savų niuansų, o ir kiemas kiemui yra nelygus. Kuo pasižymi pastarasis:

- a) ribijamas mišraus 2-5 aukštų, pagrinde žemesnių pastatų, aprėpiantis didelę teritoriją, dėl to atrodo nemasteliškas;
- b) turi tiek ūkio kiemo (viešbučio, administracinio, kt. pastatų aptarnavimo), tiek gyvenamų namų vidaus kiemo savybių.
- c) šiaurinėje dalyje yra pereinamasis su vyraujančiomis paslaugų funkcijomis, prieinamomis iš vidaus kiemo, dubliuojantis Ukmergės g.

Atsižvelgiant į tai, kiemas yra įvairialypis ir kartu padrikas, nei privatus, nei viešas, nei aiškiai kiemo nors, sunkiai užtveriamas ir užprogramuotas turėti tranzitą, kurį siūlome architektūrinėmis priemonėmis suvaldyti.

SPRENDINIAI

Bendrieji

Identifikuotos problemos sprendžiamos per atitinkamą pastato tūrio formavimą, skaidymą, aukštumą, orientavimąsi į gretimo užstatymo savybes. Atsižvelgiant į Užduotį, yra išpildomi teritorijų planavimo dokumentų perspektyviniai (numatomi koreguoti) reikalavimai, siūlomi pokyčiai pėsčiųjų judėjimo organizavime, kuriant darnią vizualinę jungtį tarp greta vyraujančių pastatų, kartu nauju pastatu kiek įmanoma atsitraukiant nuo istorinio užstatymo objektų. Tuo pačiu siūloma koreguoti servitutų ribas, miesto viešų erdvių organizavimo labui.

Siekiant kuo stipriau suvaldyti užprogramuotą spontanišką tranzitą per servitutines sklypo dalis (trumpiausias kelias nuo autobusų stoties į Laisvės a.), nutarta pastato elementais suteikti norimą kryptį pastarajam, o kitomis priemonėmis nemotyvuoti likti minėtoje teritorijoje (pvz vengti suoliukų tranzito trasoje, ribojant galimybes iš jos išsukti ir pan). Kryptis yra įtvirtinama ašimi nuo numatomo stoties laikrodžio iki esamo praėjimo į Laisvės aikštę.

Esami naudojami vidaus kiemo takai yra integruojami į JUNGIAMĄJĄ, o nenaudojami – naikinami (pastarieji gerai identifikuojami dėl pro šaligatvio plyteles praaugusios žolės).

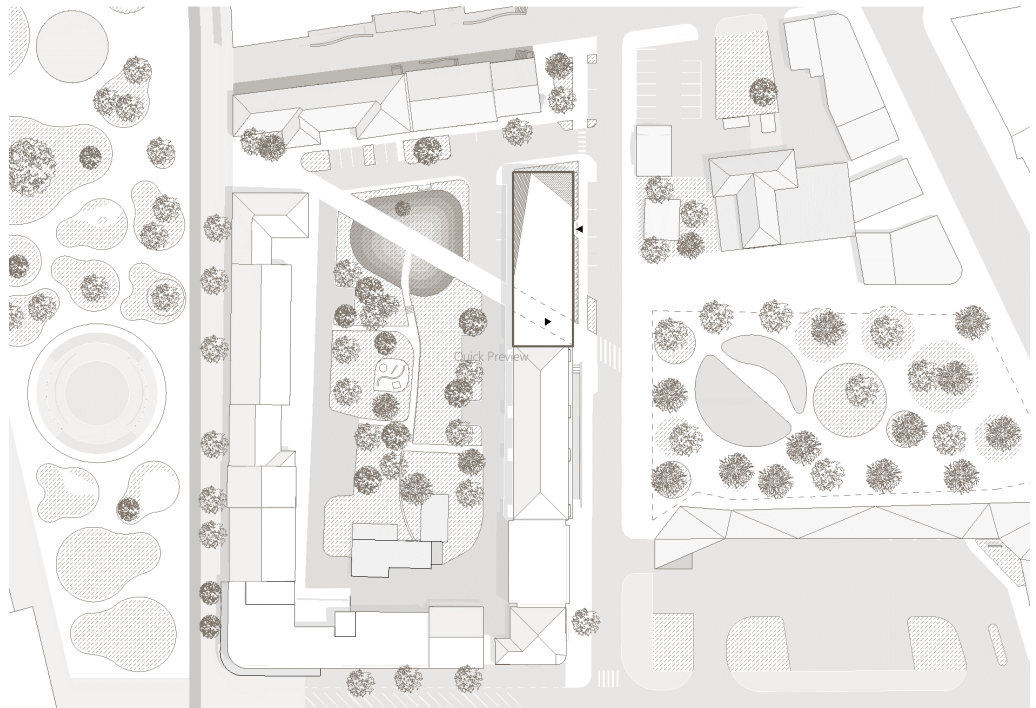
Likęs vidaus kiemas su takų struktūra, reljefų perkritimais, augmenijos masyvais, automobilių privažiavimų ir parkavimo struktūra yra probleminiai, tačiau šio projekto rémuose nėra sprendžiami. Jų sutvarkymas reikalauja didesnio dėmesio ir analizės, atitinkamai turi būti sprendžiami atskirai.

Logistika, saugumas, parkavimas

Siekiant kuo saugesnio pėsčiųjų judėjimo, formuojama JUNGIAMOJI trasa paliekama tik jiems, o automobilių privažiavimui numatoma neužstatoma sklypo dalis Šiaurinėje pusėje.

Automobilių parkavimą sklypo teritorijoje siūloma organizuoti saugų – be poreikio kirsti gatvę, parkuoti automobilius šonu, vengiant kliūčių išvažiuoti automobiliams nuo gretimų pastatų. Laisvus tarpus, netrukdančius žmonių judėjimui, siūloma apželdinti. Nuo pagrindinio fasado pusės numatyti parkavimą ŽN, elektromobilio įkrovimo stotelę, numatyti išlaipinimą lankytojams. Pagrindinį parkavimą numatyti 500m spinduliu aplink pastatą.

Šiaurinę kiemo dalį siūloma tvarkyti išsaugant dubliuojantį Ukmergės g. pėsčiųjų srautą, kartu su projektuojamu pastatu ir nauju taku įforminant viešą kiemo trikampį (suteikiant jam konkrečias ribas)

ARCHITEKTŪRA

Idėja + Problematika

Neskaitant esminio jungties akcento tarp dviejų aikščių, pastato architektūra kuriama ieškant darnos tarp nevienalypio konteksto. Pirma, norima atsižvelgti istorinį užstatymą – tai iki 3a aukštų su mansarda pastatai šiaurinėje dalyje, šlaitiniais stogais, esantys vizualiniame kontakte su projektuojamu pastatu nuo pagrindinių pėsčiųjų srautų. Taipogi, siekiama atsižvelgti į naujesnius pastatus – kvartalą formuojančius ir kartais disonuojančius aukščiu ir stogo tipu, atitinkamai juos įveiklinant bendroje fasadų išklotinėje. Šis kelias pasirenkamas ne vien dėl poreikio „sutalpinti“ projektuojamo pastato programą, reikalaujančią atitinkamo aukštingumo. Kartu tai orientavimasis į kvartalo mastelį, kuriam trūksta aukščio atsverti vidinių kiemo bei išorės aikščių erdvių gabaritus.

Antra – per architektūrą siekiama suvaldyti, prisijaukinti bromą – architektūros elementą, būdingą Panevėžio miesto centrinei daliai. Pastarosios istorinė struktūra buvo suvarpyta, o ryšiai į naująją struktūrą įlieti mažai pastebimų, nejaukių bromų pagalba.

Tūrinis sprendimas

Pastatas formuojamas iš dviejų sulietų tūrių, kurių kiekvienas turi tiek giminingų, tiek kontrastuojančių savybių greta esantiems elementams: mažasis – stiklinis tūris masteliu artimesnis istoriniam užstatymui, tačiau medžiagiškai atspindi naujaji.

Didysis tūris, pakeltas nuo žemės lygio per įstiklintą aukštą, medžiagiškai ir nuskeltais šlaitais giminiškas istoriniam, tačiau masteliu bei dydžiu (aukštingumu) lygiuojamas į artimesnių laikotarpių kvartalą formuojančius tūrius.

Minėtas principas taikomas tiek išorinio (pagrindinio), tiek vidinio (ne ką mažiau svarbaus) fasadų formavimui ir skaidymui. Kartu skaidraus, lengvo tūrio įterpimas tarp dviejų stambių, leidžia formuoti „pauzę“ tarp jų, kiekvienam paliekant erdvės saviraiškai, kartu įforminant ne ką mažiau svarbią JUNGIAMOSIOS g. praėjimo ašį ir trasą.

Fasadai

Fasadai formuojami, o jų apdaila parenkama tokia, kad pastatą sudarantys tūriai atrodytų vientisi bei giminingi jį supančiam kontekstui. Stiklo plokštumos "įrėmina" klinkerio apdailos fasadą, kurio medžiagiškumas giminingas istoriniam užstatymui.

Medžiagiškumo pagrindu yra atskiriamos dvi objekte vystomos funkcijos - gyvenamoji (privatu, klinkeris) bei administracinė (vieša, stiklas).

Gyvenamosios dalies angų gabaritai ir išdėstymas pasirinkti tokie, kad nelaužytų, nedalintų pagrindinį tūrį į atskirus segmentus, neprieštarautų jo formai ir vientisumui. Išpildant šį tikslą, gyvenamai pastato daliai nebuvo formuoti balkonai (kurių nėra ir aplinkoje esančiame istoriniame užstatyme). Vietoj jų butams yra numatomos lodžijos, kurios už įstiklinimo angų slepiamos fasaduose. Toks sprendinys yra motyvuotas ir tuo, kad bendroje išvaizdoje pastatas nebūtų skaitomas kaip daugiabutis, t.y. kad išliktų neutralus funkcinės reprezentacijos prasme.

INTERJERAS

Kadangi pastato išorėje apibrėžtas medžiagiškumas nurodo funkcijų sudalinimą, kuris tuo pačiu aiškiai perskiriamas bromu ir JUNGIAMOSIOS g. ašimi, interjero sprendiniai taipogi tęsia šioms funkcijoms būdingas skirtingas kalbas.

Gyvenamos dalies erdvės

grįstos šviesa ir šviesiais tonais, jaukumą pabrėžiančiais motyvais, paryškinamais natūralių grynų medžiagų plokštumomis; įstiklinta erdvė virš bromo - tai jauki, gyventojams skirta bendruomeninė erdvė su puoselėjama vidaus augmenija (medžiu - kaip vertybe), su geriausiu įmanomu vaizdu į išorę (perspektyvinį atobusų stoties parką).

Butų prieigos - šviesių paskirstymo koridorių, su ryškiais akcentais, pabrėžiančiais judėjimo tikslą (atitinkamą butą).

Butų vidus – šiuolaikiniu saikiu minimalizmu grįstos šviesios erdvės su pagrindine akcentine spalva kambarių detalėse.

Viešos dalies erdvės

Grįstos aiškiai skaitomos paskirties, intuityvaus funkcinio pasiskirstymo, skaidrumo, permatomumo motyvais - vizualiais ir kuo trumpesniais ryšiais tarp pagrindinių erdvių (savitarna 24/7 > infocentras > paslaugų salė). Į pastarąsias yra integruojamos informacinių stendų apie Panevėžį salelės, organizuojamos laukiamojo salėje. Pastarojo erdvės skaidrios, įsileidžiant kuo daugiau natūralios šviesos. Trumpo prisėdimo erdvės planuojamos laisvai, ribojamos ažūriniais rėmais, kad galima būtų ne tik prisėsti, bet ir stovint atsiremti.

Priimamojo bokasai projektuojami skaidrūs, akcentiniais rėmais, su galimybe juos uždengti užuolaida iš vidaus kai yra didesnio privatumo poreikis.

Darbuotojų erdvės yra pilnai atskiriamos nuo viešų, vizualiai neakcentuojamos. Į pastarąsias numatytas atskiras įėjimas ir laiptinė – pasiskirstymui tarp kabinetų pirmame, antrame aukštuose bei trumpiausiu keliu patenkant į archyvą ir serverinę -1 aukšte. Pastarosios patalpos, nereikalaujančios šviesos, sudarančios didelę apkrovų dalį ir netoleruojančios vibracijų, yra projektuojamos kuo glaudesniame ryšyje su darbuotojais 1ame aukšte, tačiau neatimantys didžiausios vertybės – šviesos. Šalia jų yra numatoma salės darbuotojų rūbinė su rakinamomis spintelėmis, san. mazgas su dušu – atvažiuojantiems į darbą dviračiu. Šių erdvių interjeras numatomas utilitarus, gryną atsparių medžiagų, pagyvinamas kontrastingų spalvų intarpais.

Darbo kabinetai antrame aukšte organizuojami pagal užduotį, kabinetuose, koridoriniu principu. 1 aukšte dirbantiems darbuotojams suteikiama galimybė pasirinkti - formuoti privačių kabinetų erdves arba dirbti vienoje erdvėje "open office" principu.

EKSPLOATACIJA IR TVARŪS SPRENDINIAI

Siekiant pastatą suprojektuoti kuo ekonomiškesnį, parenkami inžinerinių sistemų, apšvietimo, skaidrių, neskaidrių atitvarų, pagrindinių ir utilitarių erdvių išdėstymo sprendiniai, užtikrinantys ilgaamžiškumą, šiuolaikinius pastato eksploatacinių savybių kokybės poreikius (oro tiekimo, garso izoliacijos, šilumos poreikio, A++ energinio naudingumo klasės ir pan.) ir kitus norminius reikalavimus.

Savaime pastatas turės didelius elektros suvartojimo (serverinės) ir atitinkamai šilumos išsiskyrimus, kurie būti panaudotini šilumai gaminti arba karštam vandeniui ruošti. Tačiau ne visi jų yra tinkami istoriniame kontekste: pvz. vėdinimo sistemos, fotovoltiniai elementai negali būti keliami ant stogo tokioje aplinkoje – pirmosioms labiau tinkamas rūsys (kaip numatyta projekte), antrąsias gali atstoti nuotolinės saulės elektrinės. Be to, šie ir kiti panašūs sprendiniai yra svarstylini techninio projekto stadijoje ir yra kone tipiniai kiekvienam naujam pastatui....

Mes siūlome į tvaraus projektavimo sprendinius žiūrėti kitu kampu. Tvarus pastatas – tai naudojamas, morališkai nesenstantis, pridėtinę vertę teikiantis, lengvai pertvarkomas ir pritaikomas pasikeitusiems poreikiams pastatas saugioje aplinkoje, ką galima nesunkiai suteikti projektuojamame pastate. Mūsų darbe to neatsietina dalimi yra ir bendruomeninė erdvė, kurianti geros kaimynystės atmosferą, ar tokios smulkmenos, kaip bendra skalbykla, numatoma visiems gyventojams, leidžianti taupyti erdves pačiuose butuose.

Tai ir pastato struktūra, paremta karkaso principu – administracinės erdvės, butai yra lengvai pertvarkomi paprastojo remonto būdu, o pats karkasas tinkamas skirtingų butų dydžių išplanavimo galimybėms.

Tai ir saugi aplinka, kuri prasideda nuo estetiškos, miestiečiais naudojamos erdvės kūrimo, tai ir žalių plotų puoselėjimas – kaip medis, perkeliamas nuo projektuojamo bromo į vidaus kiemą bei jo simbolį – virš bromo auginamą medį, nužymintį buvusį apačioje.

PROJEKTUOJAMI BENDRIEJI STATINIO RODIKLIAI

Eil. Nr.	Pavadinimas	Mato vnt.	Kiekis	Pastabos
I. SKLYPAS				
1.	Sklypo plotas	m ²	1048,76	
2.	Užstatytas plotas	m ²	408	
3.	Užstatymo tankumas	%	0,39	
4.	Užstatymo intensyvumas	%	1,66	
II. PASTATAI				
1.	Pastato bendrasis plotas	m ²	2133	Įskaitant požeminę dalį
3.	Pastato antžeminės dalies plotas	m ²	1743	
4.	Pastato tūris:	m ³	9748	Įskaitant požeminę dalį
5.	Pastato aukštis	m	19,00	13,90
6.	Aukštų skaičius	vnt.	4	Plus mansardinis a.
7.	Visuomeninės paskirties pastato dalies bendras plotas	vnt.	1043	Įskaitant požeminę dalį su tech. Pat.
8.	Gyvenamosios paskirties pastato dalies bendras plotas		1090	
9.	Gaisro apkrovos kategorija		-	
10.	Energinio naudingumo klasė		A++	
11.	Atitvarų šilumos perdavimo koef.:			
11.1	Sienu	W/m ² K	0,11	
11.2	Stogo	W/m ² K	0,1	
11.3	Grindų	W/m ² K	0,12	
11.4	Langai	W/m ² K	0,8	
11.5	Durys	W/m ² K	1,2	

Pastabos:

Pateikti rodikliai yra orientaciniai ir gali kisti projektavimo metu.

SUSTAMBINTA ŠAMATA

Statinių statybos skaičiuojamųjų kainų palyginamieji ekonominiai rodikliai, nustatyti pagal UAB „Sistela“ statinių statybos skaičiuojamųjų kainų palyginamuosius rodiklius, naudojami projektuojamo objekto skaičiuojamajai kainai nustatyti.

Pastarieji apskaičiuoti statinių analogų pagrindu pagal statybos darbų skaičiuojamųjų kainų nustatymo rekomendacijas, skaičiuojamųjų kainų nustatymo normatyvus, bei 2021 metų spalio mėn. statybos resursų (darbo, medžiagų ir mechanizmų eksploatacijos) skaičiuojamąsias kainas. Šie sustambinti statinių statybos skaičiuojamųjų kainų rodikliai skirti naudotis planuojant investicijų poreikį statinių statybos darbams, kai nėra parengti detalizuoti projektiniai sprendiniai.

Statybos kainos apskaičiavimuose yra numatyti ir įskaičiuoti visi kaštai, kurie paprastai bus patiriami statinio statybos procese: tiesioginės ir netiesioginės išlaidos, taip pat pridėtinės vertės mokestis.

Ei l. N r.	Paskirtis	Mato vnt.	Kiekis	1 m2 statinio/ vieneto kaina, EUR	Viso, EUR
Statinių statyba					
1	Gyvenamoji, aukšto h < 4m	M2	1090,00	971,36	1 058 782,4
2	Visuomeninė, aukšto h < 4m	M2	390,00	820,04	319 815,6
3	Visuomeninė, aukšto h > 4m	M2	653,00	861,04	562 259,12
Viso su PVM, EUR:					1 940 857,12

Pastabos:

Kainos parinktos pagal rodiklius, kai bendras pastato tūris yra didesnis nei 5000 m³.

1m³ statinio kaina konvertuota į 1m² statinio kainą, vadovaujantis palyginamųjų rodiklių sudarytojo rekomendacijomis.

SANTRAUKA LT

Savanorių a. 3a adresu pažymėtas sklypas yra kone pačioje Panevėžio miesto širdyje, tačiau praradęs kokią nors vertingesnę funkciją dabartiniame miesto audinyje. Kadaisė buvęs dviejų miesto aikščių jungtyje, dabar sklypas yra palaipsniui augusio kvartalo trūkstama dalis, palei išorines ribas leisianti užbaigti formuoti perimetrinį užstatymą.

Sklypo aplinka išgyvena intensyvių pokyčių laikotarpį: baigiama tvarkyti Laisvės aikštė, numatoma atnaujinti autobusų stotis ir Savanorių skveras, kurių lokacijos pagal rengiamą projektą yra apkeičiamos vietomis. Abi šios lokacijos yra vieni svarbiausių žmonių traukos centrų ir kelia poreikį turėti ryšį tarp jų. Ryšiai tarp poilsio zonų reiškia pasivaikščiojimo maršrutų ir kartu miesto matomumo atsiradimą. Belieka rasti būdą, kaip tą ryšį sukurti logišką ir būdingą vietai. Tačiau šįkart žodis „sukurti“ turėtų būti pakeistas į žodį „atkurti“. Istoriniuose žemėlapiuose iki pat pereito amžiaus vidurio, ši jungtis tarp miesto aikščių gyvavo. Atkurti JUNGIAMĄJĄ siūlome ir mes.

Šiame kontekste pastato architektūra kuriama ieškant darnos tarp nevienalypio konteksto: norima atsižvelgti istorinį užstatymą – tai gana žemi šlaitinių stogų pastatai šiaurinėje dalyje, esantys vizualiniame kontakte su projektuojamu pastatu. Taipogi atsižvelgiama į naujesnius pastatus – kvartalą formuojančius ir kartais disonuojančius aukščiu ir stogo tipu, atitinkamai juos įveiklinant bendroje fasadų išsklotinėje.

Antra – per architektūrą siekiama suvaldyti, prisijaukinti bromą – architektūros elementą, būdingą Panevėžio miesto centrinei daliai. Pastarosios istorinė struktūra buvo suvarpyta, o ryšiai į naująją struktūrą įlieti mažai pastebimų, nejaukių bromų pagalba.